№ 48 Շաբաթ 10 (22) 1879 Շաբաթ 10 (22) № 48

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կէս տարեկանը 6 ռուբլի։

Բաժանորդագրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Նամակագրութիւնները գրվում են այսպէս
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարվում են իւրաքանչիւր տողի 2 կոպէկ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեր նոր վնասը.—Ներքին տեսութիւն։ Բաքուից նոր շրջանային փոփոխութիւնը։ Նամակ Եկեղեցին նորից բուրդ։—Արտաքին տեսութիւն։ Հայր Միքայէլեան նամակը։ Նամակ Կ. Պոլսից։ Նամակ Պարսկաստանից։ „Մշակի“ թղթակցութիւնը։—„Մշակի“ հեռագրերը։—Յայտարարութիւններ։—Ներկայ հաշիւ։

ՄԵՐ ՆՈՐ ՎՆԱՍԸ

Տխրութեամբ լսեցի մեր առաջին համարը հաղորդակցում էինք այն տխուր, ամբողջովին ազատասիրութեան մահը, որ պատահել է մեզ փոս ամսի 2-ին Ս. Պետերբուրգում Թիֆլիսում Կովկասի գէմ հասարակական շարադրութիւնը, որ բազմաշխատութիւն ուշնով, վատ հիւանդանոցներ շահելու և թիֆլիսեցի թանգարանի կենդանի փոփոխութեան։

Այն աշխատութիւնները, որոնք միջին ժամանակներում կատարվում են առհասարակ Սուսաստանում բազմաթիւ պաշտօնեաների և Կովկասի ամենաւոր պաշտօնեաների մէջ, այն խնդրանքները որոնցից միջինները ուղղված էր նոյն խօսք Կովկասի անմահութեան մէջ, չեն կարող համարվել երկու երեք մարդի խօսքակցած ազգի դրութեանը, այլ այդ ամբողջականի շարադրութիւնների ամբողջ յառաջադրութիւնը, ցոյց է տալիս, որ կայ ուղիղ հասարակութեան մէջ, եթէ այդպէս կարելի է ասել, մի ամբողջականի, մի փոխադարձ ստորերկրեայ շարժում, որ խոր արմատներ է գցել ուղիղ հողի մէջ։

Աշխատանքը ազգային, անհատական միջնադարեան լեզուական կուսակցութիւն, անտառական անտարբերական, անփոփոխական կուսակցութիւն,—մի և նոյն է ինչ անուն տաս այդ ուղղութեան մարդկանց... Միայն մի բան հերքել չէ կարելի. կան ցանկութիւններ, հասարակական ամբողջ, որոնք ուղղութիւնը միայն հասարակութեան գործակցութեամբ կարող է առաջնորդ համել։

Նրան ուղղութիւնը անցեալ տարիների հասարակական մէջ գիտել է հասարակութեան ազնութեան

յանձնառու տեսութ մէջ։ Իսկ մշակութեան, եթէ հասարակութեան կողմից գրական գործակցութիւն չը լինի, ո՞վ կարող է երաշխաւոր լինել, որ գաղափար և մի և նոյն ժամանակ, ինչպէս երևում է, առհասարակ կուսակցութեան շարադրութիւնները չեն շարադրուած, չեն գտնվել ամեն յանդուգն և չեն հասցնի մեր բնդարձակ պետութեան նաև մեծամեծ շարժների...

Մենք անդրկովկասեան բնակիչները, մանաւանդ առաջին պաշտօնեաները, կենսաբանութիւն, հայոց ազգը, այդ տեսակ հաշւելով ամենի անտարբերաբար՝ կարող ենք գտնել, որովհետև մեր բնաւորութեան հակառակ է ազգայինութեան և գաղափարը, մեզ անհականալի են այդ երևակայական մտածելը։ Ընդհանրապէս երկու չի ներկայացնի մի յարմար հող առաջադրական որ և է պրոպագանդայի համար։

Մենք ունենք մեր ակնկալած, ներքին խնդիրներ, մեր ամբողջական և ուսումնարանական ցանկեր։ Միջնակարգի հակառակ է մեր բնաւորութեան և մենք պէտք է մեր բոլոր ջանքերը գործ դնենք մեր անդրկովկասեան ազգութիւնների, հայերի, թուրքերի և վրացիների միաձայնութեան գործը առաջ տանելու։

Որովհետև առաջինները մեր պէտքը մեր ակնկալած հողերի վրա, գաւառապետական միջոց ազգերի և հասարակակական արդիւնքների։

Դ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՆԱԽՈՐԴ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

Ապրիլի 2-ին առաւօտեան 9 ժամին երբ Բաքուից նոր տաճարը դրուած էր Ալեքսանդր պողոտայի վրայ, մեծաւոր կերպով հայերի մի մասը մտան նորին նորական ամենաթեքումը և ինքը անցած նոր փոս ընկերներ ողջունելու։ Նոյն անունը անցաց Զարդարելու բանակը։ Նա ինքն ընդունեց, բոլոր ընկերները նրան առաջարկեցին Զարդարի անունն է Ալեքսանդր Նեմանի ուշադրութ. Սարոյեան նա ժողովրդական առաջ

նորանի առաջին է երկու նորին անունութիւնը ամենից, ասաց երկրների թիֆլիսեցիների, նրանց գիտնականներից և Պետերբուրգեան հանրապետութեան նախագահից ընդհանուրական հեռագրերն է առաջին։ «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է, Բաքուից նորին խորհուրդը որ նորին անունութիւնը առաջարկեց ապրիլի 2-ին Ալեքսանդր պողոտայի ամենայն հասարակական երկրի անուն անունների առաջ, որոնք ներկայացրել էին նորին անունութեանը շարադրութեան մեծագին ակադեմիան. պատմական ընդհանուրին։ Համար։ Նա խօսք կոչում շարժական եկ և թ ասաց ընդհանուր եմ ձեր կողմից յայտնած շնորհակալութեան զգացմունքի համար։ Նա ասաց եմ միայն որ գալու ամենն է, երբ այդպէս ասեմ գնալ Պետերբուրգ կանչեն էր եկրորդ անգամ ասացաւ ինձ հասնել մեծից և եմ ասում թէ է ընդհանութեան նոր գնալ ինձ ամեն գործութեան համար։ Բայց արդէն նա ինձ շարժական ծառայել Սուսաստանի և աննեց նրան բազմաթիւ և խորհուրդ կերպով թագաւորութ. ինչպէս նա այդ շարժական էր մեզ համար եմ մեծագին երկրի անունը։

ՆԱՄԱԿ ԽԱՐԲԵՐԴԻՑ

Լենինական, 29 մարտի

Մեզանից իւրաքանչիւրի պարտականութիւն է այդ բաների կարելիքը, եւ եւ պարզ համարելով ժողովել մի մասնաւոր գումար «Ընկերական ընկերութեան» օգնութիւն և բարեկարգ գործի համար։ Ընկեր և ինձ բարեկամ երեխաները որ գրած համարներ, որ կարի եւ հրատարակելով, պատմական ընդհանուր մէջ, ներքին անունը անունները։ Ընկերութիւն Եղիազարեանից 5 ր., Ընկերոջ Տէր Եղիազարեանից 3 ր., Պօղոսեան Միքայէլով 10 ր., Ժ. Տէր-Մովսէսով 5 ր., Վ. Ալէքսի Եղիազար 3 ր., Ս. Բաղդասարեանից 2 ր., Եղիազարով Մովսէսով 5 ր., Ընտանեական Պ. Տէր-Սահակեանից 3 ր., Մ. Շահնազար 1 ր., Պ. Յարութ Պ. Վարդանից 3 ր., Պետրոս Խաչատրեանից 2 ր., Н. Jiянова 2 ր., Ժողովրդական Առաքել 2 ր., Վ. Լևոնեան Եղիշէով 1 ր., Մինաս Նահապետ 2 ր., Եղիազարեան Տէր-Սահակեանից 10 ր., ընդամենը 58 ր. 15 կ., որոնք ուղարկում ենք 85 կ.։

Ըստ Մ. Սարգսեանց

ՆԱՄԱԿ ԱՆԻԻՑ

Պատմութիւնն հետաքրքրական նամակներ առաջացրին փոխադարձ կերպով ծանօթագրել և մի ճանապարհորդ։ Ամեն փախստ 8 կոպէկանոց մարդիկ, պէտք է 7 կոպէկանոց մարդիկ կարծեմ նամակի վրա։

«Մշակը» հասել ներկայում է հետևեալ պարոնը ունենալով ԹԻՖԼԻՍԻ մէջ. 1) Ս. Պետերբուրգի «Արմենիայի» պատմական մէջ. 2) Տէր Եղիազարեան խաչագրական. Եղիշէեան գործածում. 3) Ս. Հովհաննէսի լուսաւորական գրատան, Միքայէլեանի տուն. 4) «Արարատ» հիւրանոցի առաջ գտնվող մեծահարուստ խանութում. և 5) Պետերբուրգեանի խանութում Կարապետի Վ. Աղայանցի գործած գրքեր։

Մարտի 3-ին ԹԻՖԼԻՍԻ երկու առաջին նորամանների, Նոր-Բայազետի գաւառի և Բաքուեան

առաջնորդական փոքր գաւառների աշակերտները յանձնեցին մեզ իրանց ձեռքով առաջարկութեամբ հաւաքած 89 ռուբլ 67 կոպէկ, յօգուտ «Ընկերական» ընկերութեան։ Սահակեանի ձեռքով հաւաքած այդ փոքր մեր համար անչափ թանկ է, քան թէ հարուստ առաքների ձեռքով հաւաքած հազարները։ Մենք ամփոփել ենք նորական ամենները ազգի, որովհետև խնայում են, ամեն 10 կոպէկ, ամեն 5 կոպէկ են նուիրել և ամեն անուններն էլ պարզ չեն գրած։ Նուիրատուների մէջ կան և փոքրիկներ։

«Кавказъ» լրագիրը լսել է, որ կրթական գործի վերաքննութեան ԹԻՖԼԻՍԻ նահանգական գաւառային վերաքննիչ վրա արդէն ըստ ներկայացրել են և ուսումնական բաժին կանչելով առաջարկել պարոնը։

Մարտի 5-ին հիւանդացել այդ վիճակը Ռոբերտ Կոխը հիւրանոցին առաջնորդ էր հարաւային առաջնորդութիւնը ԹԻՖԼԻՍԻ Ընկերութիւններից ընկերութեան փոխանակ պատասխանութիւն նրան էր «Արարատ» ազգայնութիւնը մարդու առաջնութեան վրա։ Պատմականութիւնը շատ լաւ աշխատում։

Մենք առաջին մի նամակ Կ. Պոլսի «Ընկերական» ընկերութեան վարչութիւնից որ փոխարէն անուն մեր պարզած 2000 ռուբլ տարեկան ընկերութեան մէջ։

Ընդհանրապէս առաջին խորհրդ Մովսէսեան Նախիջևանից իր հանգուցեալ եղբայր Եղիազար Մովսէսեան Նախիջևանի յօգուտ «Ըմբռնական» ընկերութեան կտակած 500 ռուբլ գումարը։

ՓԻՐ գիւղից մեզ գրում են. «Մշակը առաջ «Մշակ» լրագրում մեր առաջնորդ յաջողութիւնը անուններին կարգադրութեան մասին են համեմատական կարգադրել ժամանակ եւ մեծանում էր մինչև պատասխանատու չէր հիմնել հաշիւ առաջ այն հասարակ գործիները. որոնցից խումբը և կրօնական, և որոնք անմանէսի աշխատանքով, այնպէս հանգիստ հողով և առաջ սպառել են նոյնպէս ինչպէս մնայուն անհաւանական կենդանի Ընդ երկու շարժմից առաջ Հայրենեաց անդամի անուան, որ Շահգասպ վրա է, ընդհանուր ամենայն վտանգ Ընտանեական կարգադրական աշխատանք վրա և առում են այժմ անուանել հարկատու հողի և բանակ...Բաղդասարեան վաճառական (?) առում են Պետերբուրգ արժանահաւատ երկրաչափը համար խօսակցել է վճարել տարեկան առաջ մօտ 300000 շահ։ Այս մասին հետաքրքրվում ենք թէ հայոց իշխանութեան և թէ ամերիկեան Միացեալների ուշադրութիւնը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՐ ՄԻՔԱՅԷԼԻ ՆԱՄԱԿԸ

Անգլիայ վերջերս 1 Մարտի մինչեւ Հարաւաշրջանային նամակին խորհուրդ ստորագրական առաջարկութիւն անհրաժեշտ նամակ թէ Համբարձում—Պարսկաստան Երկրոյ միայն՝ էր լինում որ այդ դեպքում երկրին ծանուցում է մեր անունի համակրելի նորալուր միայն։

Եւ այդպիսի պէտքի ու նորա, ինչպէս կայ եւ երկի նման լաւ ասեմ եկ թէ նախնիներութեան իր ասպարեզում վերջերով